

PROJEKTO IKIMOKYKLINUKAMS „EKotraukinys“ ORGANIZAVIMO EDUKACINIAI ASPEKTAI

Goda Stonkuvienė

Vilniaus lopšelis-darželis „Pipiras“, Lietuva

El. paštas lukaviciute.g@gmail.com

Ivadas

Projekto metodas, kaip daugelį veiklų integruojantis metodas apibūdinamas akcentuojant ugdomas kompetencijas, išskiriant daugelį tam reikšmingų prielaidų asmeniui ugdytis gebėjimus, asmenines savybes, skatinant jo ugdymąsi ir saviraišką. Projekto metu formuluojama ir keliama vaikams problema žadina jų smalsumą ir susidomėjimą, įtraukia įvairias veiklas: stebėjimą, tyrimą, eksperimentavimą, skatina komunikuoti, ugdo kritinio mąstymo įgūdžius: analizavimą, sisteminimą, gretinimą, klasifikavimą, kas yra svarbu pastebint pokyčius, priežasties ir pasekmės ryšius, veiklos padarinius; ugdo vaikų pastabumą, dėmesį, savarankiškumą ir kūrybiškumą, suteikia galimybę patirti atradimo džiaugsmą, pasitenkinimo dalyvavimo įvairiose veiklose akimirkas. V. Gražienės (2009, p. 13) Stebėjimų projektų metodas, kilęs iš pragmatizmo ir progresyvizmo ugdymo filosofinių kryptių ir grindžiamas *eksperimentine metodologija*, yra efektyvus, vertingas ir vaiko sampratos plėtrai, ir pedagogų mentaliteto kaitai, ir šiuolaikinio teorijos ir praktikos santykio įtvirtinimui, ir švietimo politikos uždavinių realizavimui. V. Lukavičienė (2007) aptardama ir analizuodama aplinkosaugos projektų planavimą ir problemas nurodo, jog labai svarbu, kad vaikystėje būtų suteikta kuo daugiau galimybių veikti siekiant švarios ir saugios aplinkos, kuriant situacijas, skatinančias susiformuoti darnaus gyvenimo su gamta būdai, gamtą ir aplinką panaudoti vaiko asmenybei, jo ekologiniam mąstymui ugdytis.

S. Neifachas (2005) akcentavo, kad projekto metu sprendžiama problema programuoja tam tikrą problemos suvokimo ir interpretavimo modelį, o taip pat ir rekonstrukcijas bei veiklos būdų sistemą problemai spręsti pasirinkimą. Tai patvirtina ir pedagogai praktikai (Sturlienė, Usienė, 2007), sakydami, kad projektinis darbas iš pedagogo reikalauja praktinės patirties, iniciatyvumo, peržengiant tradicines profesijos ribas, o metodai ir priemonės parenkamos, atsižvelgiant į pasirinktą projekto metu sprendžiamą problemą. Metodinių rekomendacijų ikimokyklinio ugdymo programas rengti (2006) sudarytojos siūlo pedagogams taikyti projektines ugdymo turinio struktūras, apimant įvairias ugdymo sritis. Gamtamokslinė, ekologinio aplinkosauginio ugdymo sritis, kuri susijusi su realiomis gamtinę aplinką pažinti, saugoti ir globoti susijusiomis veiklomis, siekiant puoselėti vaikui dorovines vertybes ir elgesio įpročius sąveikoje su gamta yra labai palanki ugdomiesiems projektams taikyti jau ikimokyklinio ugdymo procese. V. Gražienė (2009, p. 64) atlikusi projektų teorinę studiją bei praktinę projektų organizavimo patirties analizę ikimokyklinėse įstaigose išskiria tokius projektų vaikams rengimo ir vykdymo etapus: temos parinkimas, idėjų siūlymas, veiklos planavimas, idėjų realizavimas, projekto apibendrinimas.

Projekto „EKOTraukinys“ idėja ir jo modeliavimas

Projekto idėją padiktavo siekis aktualizuoti darželio bendruomenei ekologinio aplinkosauginio ugdymo kryptį bei netradicinių veiklų, taikant projektų metodą, organizavimą, vaikus sudominant gamtos problemomis, išryškinant su aplinkosauginio ugdymo turiniu susijusias sritis.

Idėjos apibūdinimas. EKOTraukinio maršruto stotelėse, kurios įkuriamos darželio aplinkoje, vaikai supažindinami su svarbiomis ekologinėmis aplinkosaugos problemomis ir jų sprendimo būdais. EKOTraukinys rieda per penkias stoteles, kuriose nagrinėjamos tokios aplinkosaugos problemos: ekologija buityje, vandens taupymas, elektros taupymas, alternatyvi energija, atliekų rūšiavimas ir antrinės žaliavos bei apibendrinanti veikla apie taupų vartojimą. Kiekviena iš šių problemų nagrinėjama skirtingą savaitę: pirmadieniais pristatoma stotelės problema ir ji gvildinama visą savaitę. Projekto idėjai realizuoti bendradarbiauta su vaikų grupės tėvais, ikimokyklinės įstaigos ir X seniūnijos bendruomene. Šie projekto partneriai teikė įvairią pagalbą rengiantis projektui bei jį realizuojant. Seniūnijoje buvo eksponuojami vaikų sukurti darbeliai, pristatomos atliktos veiklos, įstaigos bendruomenės nariai teikė paramą įrengiant stoteles, kuriant/gaminant EKOTraukinį.

Projekto tikslas – sukurti edukacinę programą mokyti darželio vaikus aplinkosaugos, panaudojant EKOTraukinio kelionės maršruto stoteles.

Projekto metu pasiekti rezultatai:

- Darželio aplinkoje įrengtas EKOTraukinio maršrutas ir stotelės;
- Parengta ir susisteminta medžiaga apie stotelėse nagrinėjamus konkrečius aplinkosaugos klausimus;
- Parengtos metodinės priemonės darželio vaikų veikloms kiekvienai EKOTraukinio stotelei;
- Organizuota 6–7 metų vaikų (taip pat ir kitoms amžiaus grupėms, pritaikant veiklas jų pasirėngimui ir patirčiai) kelionė EKOTraukiniu, kuri tęsiama ir kitoms šio amžiaus vaikų grupėms projektui pasibaigus (akcentuojamas projekto tęstinumas);
- Vaikai turėjo galimybę dalyvauti įvairiose su ekologija ir aplinkosauga susijusiomis veiklomis, daug patirti ir jose išbandyti, aiškintis aplinkos komponentų įtaką žmogui ir gamtai, ugdytis praktinius aplinkosaugos įgūdžius ir vertybines nuostatas;
- Įvertintas edukacinės programos veiksmingumas instituciniame lygmenyje, akcentuotas šios idėjos bei ekologinio aplinkosauginio ugdymo reikšmingumas pedagoginiam lygmeniui, ir tai lėmė darželio bendruomenės didesnę susidomėjimą šia ugdymo sritimi, įsitraukimą į šį projektą ir veiklų pritaikymą vaikams.
- Parengtas projekto pristatymas kitoms miesto ikimokyklinių įstaigų bendruomenėms, atlikta projekto idėjos sklaida.

Projekto „EKOTraukinys“ realizavimas

Siekiant pagrindinio projekto tikslo buvo sukurta edukacinė programa mokyti darželio vaikus aplinkosaugos naudojant EKOTraukinio kelionės maršruto stoteles. Darželio aplinkoje buvo įrengtos keturios stotelės:

- Elektros energijos taupymas.
- Vandens taupymas.
- Atliekų rūšiavimas.
- Ekologija buityje.

Pirmojoje stotelėje vaikai nagrinėjo *elektros energijos taupymo* problemą. Jie buvo supažindinti su alternatyvia energija. Šioje stotelėje vaikams buvo paaiškinta kas yra alternatyvi energija, žaidžiami įvairūs žaidimai, kurių metu buvo panaudota saulės, vėjo ir vandens energija. Taip pat vaikai patys darė vėjo malūnėlius, bandė jų veikimą, aiškinosi, kaip vėjo jėgainės gamina energiją. Buvo pristatyta atliekų darbų paroda darželyje „Mūsų šviesa“ (piešiamos, klijuojamos žvakės).

1 pav. Vaikai prezentuoja savo vėjo malūnėlius

2 pav. Vėjo malūnėlių gamyba pirmojoje stotelėje

3 pav. EKO traukinio vagonas skirtas stotelei – elektros energijos taupymas

Antrojoje stotelėje buvo aptariamas *vandens taupymas*, kalbamasi apie vandenį, jo svarbą žmogui ir gamtai, kodėl vandenį reikia taupyti, išsakomos mintys apie vandens taupymo būdus. Piešiami sužmoginti vandens lašeliai – paroda „Vanduo – tai aš“, kuri buvo eksponuojama X seniūnijos patalpose. Taip pat vaikai spalvino vandens lašelio kelionę ir diskutavo apie vandens svarbą ne tik žmogui ir gamtai, bet apskritai visiems gyviems organizmams. Ugdytiniai labai jautriai reagavo į šią problemą, ilgą laiką net ir namuose tėvams priminė šią opią problemą.

4 pav. Vaikų veiklos rengiantis piešinių konkursui ir spalvinant knygelę „Vandens lašelio kelionė“

5 pav. EKO traukinio vagonas skirtas stotelei – vandens taupymas

Trečioji stotelė – tai įvairios su *atliekų rūšiovimu* susijusios vaikų veiklos. Šioje stotelėje vaikai kartu su tėveliais darė įvairius darbelius iš antrinių žaliavų, kurie buvo eksponuojami darželio patalpose – paroda „Sugalvok ir panaudok“. Vaikai rūšiojo, diskutavo, kodėl tai reikia daryti, kokią įtaką tai turės gamtai. Taip pat pristatyta madų šou iš antrinių žaliavų.

6 pav. Madų pristatymas iš antrinių žaliavų

7 pav. Darbelių paroda „Sugalvok ir panaudok“

8 pav. EKO traukinio vagonas skirtas stotelei – atliekų rūšiavimas

Ketvirtojoje stotelėje aptarta *ekologija buityje*, kalbėtasi, kaip vaikų namuose yra taupoma elektros energija, vanduo, rūšiuojamos atliekos, kalbama apie ekologišką maistą, kuris yra be dažiklių ar modifikatorių. Vaikai tyrinėjo jų mėgstamų produktų pakuotes ir patys mokėsi vertinti jų kenksmingumą žmogaus sveikatai. Kiekviena darželio grupė sodino į vazonėlius daržovių sėklas, kurias patys augino. Taip pat spaudė sultis ir lygino su sultimis iš pakelio pirktu parduotuvėje. Ugdytiniai mokėsi išreikšti skonį žodžiais, ne tik pasakyti ar skanu, bet ir kodėl.

9 pav. Daržovių sodinimas ir auginimas grupėje

10 pav. Vaikai mokėsi sveikai gyventi ir maitintis

11 pav. EKO traukinio vagonas skirtas

12 pav. Vaikai prie EKOtraukinio stotelei – ekologija buityje

Penktojoje stotelėje vyko visų stotelėse atliktų veiklų apibendrinimas, aiškintasi, kas pakito vaikų mąstyme, kaip jie dabar žiūri į visas kelionės EKOTraukiniu nagrinėtas aplinkosaugos problemas, diskutuojama, vaikai pasakojo savo įspūdžius, ką naujo sužinojo, patyrė, kokias emocijas išgyveno. Savo pastebėjimais dalinosi vaikų tėveliai, įstaigos bendruomenės nariai, seniūnijos darbuotojai. Apdovanoti vaikų sukurtų darbelių nugalėtojai, padėkota visiems projekto dalyviams.

Vaikų veiklų detalizavimas priešmokyklinėje grupėje keliaujant EKOTraukiniu

Pirmoji savaitė	
Pirmadienis	Grupės vaikams darželio direktorė pristatė pirmąją EKOTraukinio stotelę – elektros energijos taupymas . Žaidimai su vėjo malūnėliais, veidrodžiais ir padidinamaisiais stiklais.
Antradienis	Su vaikais diskutuojama apie elektros energijos taupymą jų namuose, darželyje. Parengiamas veiklos lapas, kurį jie turi užpildyti kartu su tėveliais namuose.
Trečiadienis	Vėjo malūnėlių gamyba.
Ketvirtadienis	Darbelių konkursas „Mūsų šviesa“. Vaikų darbai eksponuojami darželyje.
Penktadienis	Apibendrinama pirmosios savaitės EKOTraukinio stotelės problema. Grupėse žaidžiami įvairūs žaidimai, vaikai pasakoja, kaip jiems sekėsi atlikti veiklas namuose, apie tai, kaip jų namuose yra taupoma elektra. Palyginami rezultatai, daromos išvados. Kartu su vaikais aptariama apie elektros taupymą darželyje.
Antroji savaitė	
Pirmadienis	Vaikams pristatoma antroji EKOTraukinio stotelė – vandens taupymas . Problema aktualizuojama skaitant ir aptariant ekologinę pasaką.
Antradienis	Piešinių konkursas „Vanduo – tai mes“. Vaikų piešiniai eksponuojami darželyje ir seniūnijos patalpose.
Trečiadienis	Knygos „Vandens lašelio kelionė“ spalvinimas, pasakojama ir diskutuojama apie knygelėje pateiktas situacijas.
Ketvirtadienis	Grupėje kuriamos vandens taupymo taisyklės.
Penktadienis	Vaikai žaidžia įvairius žaidimus, kurių metu apibendrinama antros savaitės EKOTraukinio stotelės problema.

Trečioji savaitė	
Pirmadienis	Pristatoma trečioji EKOTraukinio stotelė – atliekų rūšiavimas . Aptariama, kokią patirtį šioje srityje turi vaikai, kokios yra jų vertybinės nuostatos. Stebimos video situacijos, kalbama, diskutuojama. Vaikai renka ir rūšiuoja atliekas antriniam panaudojimui.
Antradienis	Imitacinis žaidimas „Mokykis rūšiuoti“.
Trečiadienis	Pasitelkus tėvelius pasirengiama darbelių/ir madų iš antrinių žaliavų pristatymui. Kuriami įvairūs darbeliai.
Ketvirtadienis	Darbelių konkursas „Sugalvok ir panaudok“.
Pentadienis	Žaidžiami įvairūs žaidimai, apibendrinama trečiosios savaitės EKOTraukinio stotelės problema. Išrenkami originaliausi darbai.
Ketvirtoji savaitė	
Pirmadienis	EKOTraukinio stotelė – ekologija buityje . Vaikai sodina daržoves, kurias augins grupėse.
Antradienis	Grupės auklėtoja vaikams skaitė įvairius straipsnius apie sveiką gyvenimą ir mitybą. Vaikai nagrinėjo įvairias situacijas.
Trečiadienis	Vaikai ragavo sultis, kurias pagamino jų tėvai ir sultis, kurios buvo gaminamos pramoniniu būdu („iš pakelio“)
Ketvirtadienis	Vaikai kartu su auklėtoja tyrinėjo įvairių produktų etiketes ir diskutavo, kurie produktai įeinantys į produkto sudėtį kenkia, o kurie ne, mūsų visų sveikatai.
Pentadienis	Žaidžiami įvairūs žaidimai, kurių metu apibendrinama pirmosios savaitės EKOTraukinio stotelės problema. Vaikai pristatė sukurtus asmeninius savo ir savo šeimos sveikos gyvenimo receptus.
Penktoji savaitė	
Pirmadienis	Apdovanojami visų konkursų laimėtojai. Apibendrinama per šias savaites pristatytos ir nagrinėtos problemos, veiklos rezultatai. Įspūdžius ir pastebėjimus apie projektą, jo metu organizuotas veiklas pasakoja vaikų tėveliai, kiti bendruomenės nariai.

Apibendrinimas

Projektų metodas, kaip įvairias veiklas integruojantis ir spręsti problemas skatinantis, bei turintis didžiulę edukacinę reikšmę vaikų asmenybei bei jų kompetencijų ugdymuisi rekomenduojamas taikyti jau ikimokyklinio ugdymo procese.

Projekto „EKOTraukinys“ idėja atliepia šiandienai aktualias ekologinio aplinkosauginio ugdymo problemas (atliekų rūšiavimo, elektros ir vandens taupymo, buities ekologija) kurios yra reikšmingos ir svarbios jau nuo mažens vaikams ugdant praktinės veiklos įgūdžius ir vertybines nuostatas gamtinės aplinkos ir žmogaus atžvilgiu. Vaikai, atlikdami įvairias veiklas ir keliaudami EKOTraukiniu iš vienos į kitą stotelę plėtojo turimą ir įgijo naujos patirties. Veiklos vaikams buvo įdomios, skatinančios patiems įžvelgti ir atrasti naują, suprasti atliekamų veiklų svarbą įvairiame socialiniame (šeimos, miesto, darželio) kontekste. Vaikų dalyvavimas projekte įtakojo įvairių kompetencijų plėtotę, nes buvo keliami probleminiai klausimai, skatinantys kalbėti, pasakoti, komunikuoti tarpusavyje, stebėti, tyrinėti, eksperimentuoti, priimti sprendimus. Vaikai keliaudami EKOTraukiniu patyrė daug smagių ir džiaugsmingų akimirkų.

Literatūra

- Gražienė V. (2009). *Projektų metodo pagrindai*. Vilnius: Gimtasis žodis.
- Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti* (2006). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
- Neifachas S. (2005). *Ugdymo projektai ikimokyklinėse, priešmokyklinėse grupėse*. Šiauliai: ŠU leidykla.
- Lukavičienė V. (2007). Aplinkosaugos projektų planavimas ir problemos. *Aplinkosauginių projektų valdymas ikimokyklinėse įstaigose*. Radviliškis: Litera.
- Stubrienė L. Usienė R. (2007). Projektų valdymo ypatumai. *Aplinkosauginių projektų valdymas ikimokyklinėse įstaigose*. Radviliškis: Litera.

Summary

THE ORGANISING EDUCATIONAL ASPECTS OF PROJECTS FOR PRE-SCHOOL CHILDRENS “EKOTrain”

Goda Stonkuvienė

Vilnius Nursery-Kindergarten „Pipiras“, Lithuania

The method of the project, like most of activities integrational method is described emphasizing educated competencies, excluding many needed meaningful assumptions to educate personal skills, personal features, stimulating its active position in the aspect of the analysed problem. Nature protection, ecological environmental education field, which is related to real knowing nature environmental, to protect and take care with related activities, seeking to cherish for children moral values and habits of behavior in interaction with nature and it is very favorable educational projects to aim it already in pre-school education process.

In the article is described the experience of project „EKOTrain“, emphasizing its idea and organizing educational aspects in pre-school groups for children, also it is

given detail EKOtrain route, by which children traveled and solved important ecological environmental problems. At the stations of childrens activities included environmental fields as: saving of electricity energy, water saving, recycling, ecology in the mode of life. Participation in the project had impact for developing various competencies because there was raised problematical questions, stimulating them to talk, tell, communicate between them, observe, examine, experiment, to take desicions. While children were traveling by EKOtrain,they experienced a lot of fun and happy moments. Project also encouraged the society of institution to join this project. EKOtrain idea is developing and realising in the other age group activities. In this project actively participated and parents, micro districts parish where was the exhibition of childrens works, which were made during project.

Key words: the method of project, projectal activity environmental educations (saving of electricity energy; water saving; recycling; ecology in the mode of life) field.